

Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

2026-01-07

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2025-1771

Yttrande**Till**

Justitiedepartementet

Remiss Justitiedepartementet - Migrations- och asylpakten (Ds 2025:30)

Ju2025/02509

Sammanfattning

Malmö stad vill rikta kritik mot den korta svarstiden. Malmö stad anser att det är viktigt att ha respekt för den demokratiska processen och att remissinstanserna ska ges rimliga förutsättningar för att kunna ta fram remissvar av hög kvalitet. Malmö stad anser att lagändringarna får påverkan på kommunernas uppdrag, i synnerhet för de kommuner i vilka screeningboenden kommer att inrättas. Arbetet i kommunerna kommer att behöva anpassas till de EU-rättsliga definitionerna och tidsfristerna. Malmö stad delar inte promemorians bedömning om att förslagen inte kommer att medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Malmö stad anser att kommunerna ska ges full kostnadstäckning för de administrativa följdverkningar som anpassningen till lagändringarna ger och för ambitionshöjningen avseende skyndsamhet vid utseendet av och kompetensen hos gode män

Malmö stad anser att varken EU-pakten eller nationella lagförslag utvärderas tillräckligt utifrån konsekvenser för mänskliga rättigheter. Det kan leda till att kommunerna och andra samhällsaktörer får ökade krav på sig men bristfälliga förutsättningar att utgöra ett socialt skyddsnät och säkerställa en skälig levnadsstandard.

Yttrande

Malmö stad noterar att promemorian beskriver att lagändringarna kan få konsekvenser för brottsligheten, integrationen och jämställdheten. Malmö stad vill understryka att konsekvenser i form av försvagad integration, ökad brottslighet, social oro, ökad utsatthet, ökad risk för våld mot kvinnor och flickor, försämrad trygghet och ojämlika levnadsvillkor är att betrakta som konsekvenser även för kommunerna, eftersom de i många fall kräver insatser från socialtjänsten eller annan kommunal verksamhet.

Malmö stad bedömer att förfarandet med screening och förvar kan bidra till ökad utsatthet och otrygga sammanhang och miljöer för både barn och för deras föräldrar. Malmö stad bedömer att detta kan leda till ökat behov av stöd och insatser från socialtjänsten. Malmö stad bedömer att det nya förfarandet också kan medföra sämre tillgång till vård, stöd och trygga boendemiljöer. Detta riskerar att särskilt påverka situationen för barn, personer med funktionsnedsättning, hbtqi-personer och andra sårbara grupper.

De föreslagna ändringarna kan bidra till ökad likabehandling mellan medlemsstaterna i asylförfarandet, men Malmö stad bedömer att de även medför risk för att individuella behov hos personer med funktionsnedsättning inte beaktas i tillräcklig utsträckning. Malmö stad anser att det för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden fordras att det under gräns- och återvändandeförfaranden tas särskild hänsyn till personer vars funktionsnedsättning kan försvåra kommunikation eller rörelsefrihet.

Nedan följer Malmö stads övriga synpunkter på promemorians delar.

11.4.12 Underårigas skolgång och utbildning

Malmö stad vill påtala att det är av stor vikt att barn som har rätt till skolgång i Sverige så snabbt som möjligt erbjuds detta. Skolgång är en erkänd skyddsfaktor och en grundläggande del av integrationen och det är viktigt att mottagandet till skola sker skyndsamt, men inte på bekostnad av kvaliteten på mottagandet. Skolan behöver hinna förbereda mottagandet och möta upp eventuella behov av studiehandledare, modersmålslärare eller tolk. Malmö stad anser att den föreslagna ändringen i 4 kap. 1 a § skolförordningen är bättre anpassad till rådande förhållande än nuvarande lydelse. Den yttre tidsgränsen på två månader från den dag ansökan om internationellt skydd lämnas in, bedöms av Malmö stad i högre grad ta höjd för oförutsedda händelser och speglar bättre de praktiska realiteterna, särskilt med hänsyn till de konsekvenser som de andra föreslagna ändringarna i asyl- och mottagningsförfarandet kan få. Malmö stad delar promemorians utgångspunkt att det ska röra sig om en yttre tidsgräns och att ett barn ska tas emot i skolan så snart det är möjligt och lämpligt. Malmö stad anser att de föreslagna lagändringarna bör följas upp och utvärderas så att konsekvensen av det ändrade asyl- och mottagningsförfarandet i övrigt inte leder till att barn som enligt lag har rätt till utbildning i Sverige undanhålls från denna i större utsträckning med anledning av striktare regler.

Malmö stad ser positivt på promemorians förslag att rätten till gymnasieutbildning ska förbli oförändrad. Malmö stad anser att det utifrån barnkonventionen och mänskliga rättigheter är positivt att barn fortsatt ska kunna ha möjlighet att påbörja gymnasieutbildning. Malmö stad vill understryka att det är av vikt att utbildningen ska erbjudas inom ordinarie system. Malmö stad anser att det behöver tydliggöras hur informationsöverföringen till kommuner gällande de personer som placeras i gränsnära boende ska fungera. Malmö stad anser även att det behöver klargöras huruvida ungdomar i gränsnära boende ska omfattas av uppsökningsansvaret i det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Malmö stad vill betona att de ekonomiska ersättningarna till kommunerna behöver tydliggöras. Det är av stor vikt att full kostnadstäckning ges.

Malmö stad anser att det är svårt att få en tydlig bild över migrations- och asylpaktens reformer och vilka konsekvenser dessa kan få för efterfrågan på förskoleplatser.

Malmö stad vill betona att barn är särskilt utsatta i migrationssammanhang. Enligt barnkonventionen har barn rätt till skydd och trygghet och att deras bästa alltid ska prioriteras högt. Med de nya reformerna påverkas förskolan indirekt genom förändringar i mottagande och boendeformer. Detta kan leda till en varierad efterfrågan av förskoleplatser och ställa krav på snabb anpassning hos kommunerna. Malmö stad betonar vikten av att tidiga insatser för de allra yngsta barnen är att betrakta som en god investering. En god förskola och öppen förskola kan genom sitt kompensatoriska uppdrag stärka känslan av sammanhang för barn och deras föräldrar vilket kan stärka barns anknytning.

15. Bestämmelser om ensamkommande barn i EU:s migrations- och asylpakt

Malmö stad vill framhålla att det skulle innebära svårigheter för överförmyndarnämnden att utse företrädare enligt screeningförordningen och Eurodacförordningen, då det skulle kräva jourverksamhet och tillgång till ideella ställföreträdare som kan åta sig uppdrag när som helst under dygnet. Enligt promemorians förslag bör anställd på socialtjänsten inom ramen för social jour kunna uppfylla de krav som ställs på den person som ska värna om barnets bästa och allmänna välbefinnande vid screeningen och när biometriska uppgifter tas. Malmö stad anser inte att det är lämpligt att en person inom social jour förordnas som företrädare, bland annat på grund av att oklarheter kring ersättning och tillsyn. Ändringen som syftar till att åstadkomma ett snabbt och effektivt förfarande kan inte anses förenlig med artikel 12 i barnkonventionen, då barnet inte ges möjlighet att höras inför beslut om förordnande av företrädare.

Malmö stad bedömer att det kommer att krävas stora resurser för att rekrytera ideella ställföreträdare med den kunskap som krävs enligt asylprocedurförordningen och asyl- och migrationshanteringsförordningen. Personer med denna kunskap är oftast utbildade jurister med erfarenhet inom migrationsrätt, som troligtvis inte har ett intresse av att även ansvara för barnets välbefinnande och sköta kontakter med skola etc. För att locka sådana ställföreträdare hade överförmyndarnämnden behövt erbjuda ett betydligt högre arvode vilket hade inneburit ökade kostnader. Om kunskapskravet sätts relativt lågt kan det innebära att barnet lider rättsförlust vid asylprocessen, till skillnad från om barnet har ett offentligt biträde i asylprocessen. Överförmyndaren ska enligt 19 kap. 18 § föräldrabalken ansvara för att gode män och förvaltare erbjuds den utbildning som behövs. Med lagändringen (1 b § lag om god man för ensamkommande barn) innebär det att överförmyndarnämnden har ansvar att erbjuda utbildning om bland annat omhändertagande av underåriga och deras särskilda behov samt inom migrationsrätt. Det kommer även att kräva utökade kunskaper hos överförmyndarnämnden för att kunna utföra tillfredsställande tillsyn över dessa företrädare. Detta skulle innebära resurskrävande insatser, trots att kommunerna inte tilldelas ytterligare medel.

I promemorian beskrivs att det direkt av förordningen följer att den tillfälliga företrädarens uppdrag är avslutat när en ordinarie företrädare är utsedd enligt artikel 23.2 b. Det krävs således inte någon nationell bestämmelse om entledigande av den tillfälliga företrädaren. Tillfälliga uppdrag kommer att leda till fler sluträkningar. Avsaknad av beslut om entledigande av en tillfällig företrädare kan innebära oklarheter i vilken period som ska slutredovisas.

18.3 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

Malmö stad anser att varken EU-pakten eller nationella lagförslag utvärderas tillräckligt utifrån konsekvenser för mänskliga rättigheter. Det kan leda till att kommunerna och andra samhällsaktörer får ökade krav på sig men bristfälliga förutsättningar att utgöra ett socialt skyddsnät och säkerställa en skälig levnadsstandard.

Malmö stad vill invända mot förändringarna som rör överklagandeprocessen, med bland annat kortare tidsfrister, då detta kommer påverka rättssäkerheten för asylsökande.

Malmö stad instämmer i promemorians problembeskrivningar att långvarig vistelsetid i mottagningssystemet bedöms kunna försvaga integrationen, öka risken för människohandel, exploatering och annan brottslighet riktad mot asylsökande och migranter, öka risken för utsatthet, trakasserier och våld mot kvinnor och flickor och medföra försämrad trygghet och ojämlika levnadsvillkor under asylprocessen. Bristande stöd och skydd beskrivs i sin tur kunna försvåra möjligheterna till etablering och full delaktighet i samhället.

18.7.1 Konsekvenser för kommuner

I promemorian beskrivs att förslagen inte bedöms medföra några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Malmö stad menar att de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna inte utvecklas tillräckligt i utredningen och är fortsatt oklara.

18.12 Konsekvenser för jämställdheten

Malmö stad bedömer att standardiserade gränsrutiner riskerar att dölja könsspecifika skyddsbehov vilket kan leda till att det blir svårare för kvinnor och flickor att få sina skyddsskäl synliggjorda och erkända.

18.13 Konsekvenser för barn och ungdomar

Under senare år har ett stort antal lagstiftningsåtgärder inom migrationsområdet som berör barn föreslagits och även genomförts även på nationell nivå, vilket gör det svårt att överblicka helhetseffekten för barns rättigheter.

Avseende informationsdelning och ökad uppgiftsskyldighet för regionerna har kommunerna redan tidigare varit skyldiga att lämna uppgifter i samband med åldersbedömning vilket tydliggörs genom en ny paragraf i förslaget. Trots vissa ändringar exempelvis vad gäller tydligare regler om åldersbedömning, rätt till information på ett språk och en form som är anpassad efter barnets ålder samt krav på att intervjuer ska genomföras under trygga och barnanpassade former, finns också risker vad gäller den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter. Malmö stad ser en risk för att barn i större utsträckning kan komma att hållas i förvarsliknande miljöer och förlora tillgång till skola, hälso- och sjukvård och en trygg vardag. Malmö stad bedömer vidare att insamling och hantering av biometriska data utgör en inskränkning av rätten till skydd för privatliv och integritet för både barn och vuxna. Malmö stad anser att det går att ifrågasätta huruvida dessa uppgifter ska samlas in från barn redan från sex års ålder, särskilt då det saknas ett tydligt säkerställande kring att inget psykiskt eller fysiskt tvång ska användas vid insamling av personuppgifter samt att uppgifterna ska kunna delas mellan medlemsländer samt användas i brottsförebyggande syfte.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Pamela Lindqvist

John Eklöf (M) och Farishta Sulaiman (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Magnus Olsson (SD) och Anders Olin (SD) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.

Anders Skans (V) och Anfal Mahdi (V) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.